

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ'.-φύλ. 7 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 9 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1916 * ΑΡΙΘΜΟΣ 588

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ. Ίδας.
ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. 'Ο Φάουστ.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Τὸ Πρέπει.
ΜΙΝΕΡΒΑ. Τὸ «Βοσκόπουλο» τοῦ Χάινε.
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΑ. Λύπη.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Ο ἐπίλογος τῆς ομιλίας γιὰ τὸ

Βιζυηνὸ καὶ Κρυστάλλη.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΘΗΣ. Τὸ μεγάλο παιδί (συνέχεια).
ΜΗΤΣΑ ΠΕΡΡΩΤΗ. Σύντροφοι.
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Ξενοπολικὸς καθρέφτης.
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Κάτι σὰν ὄνειρο...
'Η διάλεξι τοῦ Παλαμά.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΓΙΑΝΝΗΣ. 'Ανοιξιὰτικοὶ χαμοί.
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. - Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. - ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΖΥΗΝΟ & ΤΟΝ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

Ὁ Βιζυηνὸς καὶ ὁ Κρυστάλλης. Προσπάθησα, μὲ χάσματα καὶ μὲ κανὰ καὶ μ' ἐμπόδια, περιωρισμένους μέσα στὰ στενὰ σύνορα μιᾶς ομιλίας, νὰ παρουσιάσω τὴν εἰκόνα τους καὶ κάπως νὰ δείξω, καὶ στὰ καθέκαστα καὶ συνολικώτερα, τὸ ἔργο τους. Σὲ χωριστὸ κύκλο καθένας ἀπ' αὐτοὺς γεννημένος καὶ ἀναθρεμμένος. Ὁ ἕνας ἀνατέλλει, ἔταν ὁ ἄλλος ἐγγίξει πρὸς τὴ δύση του. Ὅμως ὁ νεώτερος φεύγει προτύτερα. Καὶ οἱ δύο πεθαίνουν πρώτιστα, ὁ πρῶτος μέσα στὴν ἡλικία ποὺ ἀκμάζει ὁ νοῦς, ὁ δεύτερος, παλληκάρη. Ὅμως οἱ χωριστοὶ κύκλοι, ποὺ ζώνουν τὸν καθένα συνορεύουν. Καὶ οἱ δύο, ἔσο κι ἂν εἶναι διαφορετικοί, ἔχουν κοινὰ σημάδια καὶ συναπαντήματα. Καὶ οἱ δύο τέκνα τοῦ λαοῦ, μέσ' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα του, παρείσαχτοι τῆς ἀστεικῆς ζωῆς; ὁ Βιζυηνός, σωστὸς ἀνατολίτης καὶ στὴ φύση καὶ στὴν ἔψη καὶ στοὺς τρόπους καὶ μ' ἔλο τὸ βερνίκωμα τῆς παιδείας του καὶ τῆς γερμανικῆς σοφίας; ὁ Κρυστάλλης βλάχος τῶν ἡπειρωτικῶν τελεγγάτων, καὶ μ' ἔλο τὸ λεπτό του καλλιτεχνικὸ ψυχόδημο. Κατάλληλο στεφάνη τῶν προσώπων τους δὲν εἶναι ἡ Ἀθήνα, καὶ τῆς πολιτείας τὸ συμπερικύκλωμα σὰ νὰ τὰ στενοχωρῆ τὰ στέρνα τους πλασμένα γιὰ τὸν ἄερα τῶν ἀνοιχτόκαμπων καὶ τῶν βουνότοπων. Καὶ ἡ ἀτίμητη ὀμορφιά τους εἶναι πῶς καὶ τῶν δύο τὸ ἔργο πάντα κρατεῖ ἀξεθύμαστη τὴ βαρεῖα μυροειδῆ τοῦ τόπου ποὺ τοὺς γέννησε καὶ ποὺ ζήσανε τὰ πρῶτα χρόνια τους. Ὁ Βιζυηνός ἐσωτερικώτερος, ἀνησυχώτερος, ἀτελέστερος; ὁ Κρυστάλλης τεχνικώτερος, στερεώτερος, τελειότερος. Καὶ οἱ δύο δὲθ εἶναι ποιητὲς ἐσώψυχοι. Ὅ,τι ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς ψυχολόγους ἐνδοσκοπήσεις, δὲν τὸ γνωρίζουν. Ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενο μέσα τους δὲν εἶναι γιὰ τοῦτο λιγώτερο αἰσθαντικὸ καὶ τὸ ἐγὼ τους ἕνα μὲ τὸν κόσμον τὸν ἐξωτερικὸ τὸ ἐκφράζοντα ἀπ' αὐτὸν

νημένα μὲ τὴ φαντασία καὶ μὲ τὴν καρδιά ἑνὸς λαοῦ. Καὶ ἡ γλώσσα τοῦ λαοῦ, στοῦ τραγουδιοῦ τὸ στίχο, ἀπὸ ἐκείνους πρῶτα, μέσα στὸ ἄπτικὸ ἐργαστήρι, ὑπερ' ἀπὸ τὰ παραδείγματα Σολωμῶν καὶ Βαλαωρίτηδων, ἀρχίζει νὰ δουλεύεται καὶ ἔντονα καὶ ἀκρατα, συστηματικὰ ἀπὸ τὸν Κρυστάλλη, νηλετικώτερος ἀπὸ τὸ Βιζυηνό. Καὶ οἱ δύο, κορυφαλοὶ ἑσθρῖνοι. Ὅμως ὁ ἕνας προμηγὰ τὸ ξημέρωμα καὶ σὰ νὰ μᾶς τὸ φέρνῃ ὁ ἄλλος.

Ἔτσι: Ἀπὸ τὸ Ρήγγα, τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ Γένους, ὡς τὸν Κρυστάλλη μὲ τὴ μαρτυρικὴ του ζωὴ, ὁ χορὸς «τῶν ἐκλιπόντων ἤδη Ἑλλήνων ποιητῶν τοῦ 19ου αἰῶνος» δὲν ἔπαψε νὰ ψάλλῃ στὸ βωμὸ τὸ συμφωνικὸ του ποίημα, πότε μπροστὰ τὰ βήματα του φέροντας καὶ πότε πίσω ὅμως ἀγάλια ἀγάλια καὶ μὲ τὸν καιρὸ συμπληρώνει, ρυθμίζει, ὀγκώνει, λαμπρύνει τὸ τραγοῦδι αὐτό.

Τώρα: Μπορεῖ νὰ ποῦμε πῶς ἡ νέα Ἑλληνικὴ ποίηση ἔφτασε μὲ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα ποὺ μᾶς πέρασε, καὶ μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους τοὺς ἀραδιασμένους μέσα στὸ πρόγραμμα τοῦ συλλόγου «Παρνασσός», μποροῦμε νὰ εἰποῦμε πῶς ἔφτασε σ' ἐκεῖνον τὸ βαθμὸ τοῦ ὕψους ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ προστεθῆ καινούριο μέλος, ἄξιο τῆς φήμης τῆς παγκόσμιας, στὸν ὄργανισμό τῆς Ἱστορίας, ἔχι πᾶς τῆς νέας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, ἀλλὰ τῆς λογοτεχνίας τῆς εὐρωπαϊκῆς, ποὺ ἡ τέχνη τῆς πατρίδας μας δὲν εἶναι πρὸς ἕνα τῆς κεφάλαιο μονάχα; Ἰποθῆτω πῶς ὄχι. Ὅμως, ἀνίσως βέβαιος δὲν εἶμαι—γιατί καὶ ποῖος μπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ σὲ ζητήματα τοῦ εἶδους αὐτοῦ;—ἔχω τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστη. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πῶς τὸ ἀγγισμα τοῦ ὄνειρεμένου αὐτοῦ ὕψους θὰ καταβῆθῃ στὸν αἰῶνα τὸν τωρινόν.

μ'εσκιωνικό—πειός ξέρε!—στούς τρομαχτικούς καιρούς που ζούμε—δὲ σταματήση κάθε δρόμο πρὸς τὸ φῶς. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πῶς τὸν αἰῶνα τοῦτο θὰ τόνε στεφανώση ἡ δόξα μιᾶς νέας ἑλληνικῆς ποιητικῆς τέχνης, ὑπέριτερης, πὸς θὰ εἶναι ἀξεχώριστα καὶ ποίηση εὐρωπαϊκῆ πρώτης γραμμῆς. Ἐλπίζω καὶ πιστεύω πῶς ὅταν ἔρθῃ πάλι τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ σύλλογος αἰωνόβιος τότε ὁ «Παρνασσός» καλέση, καθὼς τώρα, τοὺς ριγτέρους του γιὰ νὰ τιμήσουν τὴ μνήμη τῶν ἐκλιπόντων ποιητῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος», μπροστὰ σ' ἐκεῖνων τὸν ἔγχο καὶ τὸ φέγγος, οἱ διαλεχτοὶ τοῦ τραγουδιοῦ πὸς μνημονευτήκαν ἕνας ἕνας ἀπὸ τὸ Βῆμα τοῦτο, καὶ οἱ κορυφαῖοι μέσα σ' αὐτούς ἀκόμα, δὲ θὰ φκίνονται παρὰ σκοτεινοὶ προφήτες καὶ ταπεινοὶ πρόδρομοι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΑΜΑΣ

Ο ΦΑΟΥΣΤ

Ἐκδοσις τοῦ κ. Κ. Χατζόπουλος μᾶς χάριτος ἐπιτέλους τὸ διαλεχτὸ του ἔργο πὸς χρόνια τὸ περιμέναμε, τὴν ἀριστουργηματικῆν ἀληθινὰ μετάφραση τοῦ «Φάουστ». Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶναι τιμὴ γιὰ τὰ νεοελληνικὰ γράμματα, γιὰ τὴν ἡμετέραν πατρίδα περὶ τὰς ἀγαθὰς λέξεις καὶ μὲς πῶς ἔχουμε ΜΙΑ μετάφραση τοῦ «Φάουστ». Ἐκδοσις τοῦ κ. Χ. πὸς τὴν δούλεψ, ὅπως ξέρετε νὰ δουλεύει αὐτός, πάνου ἀπὸ δέκα χρόνια, πὸς τὴν ἄλλαξε καὶ τὴν ξανάλλαξε, ὅσο νὰν τῆς δώσει τὴ σημερινή της μορφή, πὸς καὶ αὐτὴ τὴ χαρακτηρίζει πὸς λιγδολογὸ πρόλογό του γιὰ «δοκιμὴν» καὶ ὄχι γιὰ «τελειωτικὴν μορφήν», ὁ κ. Χ. λοιπὸν μὲ τὸ ἔργο του αὐτό, τὸ «μνημειακόν», μᾶς ἀπόδειξε πῶς πλούσια εἶναι ἡ δημοτικὴ μας γλῶσσα καὶ ἰκανὴ ἀποδώσει μὲ σαφήνεια καὶ μ' ὁμορφίαν καὶ τὰ πὸς ὑψηλὰ νοήματα πὸς καταπλημμυρίζουν τὸ ἔργο τοῦ Γκαίτε.

Σήμερα τὴν ἀναγγέλλουμε ἀπλῶς τὴν ἔκδοσις, ὡς γεγονὸς—δὲν τὴν κρίνουμε. Οἱ ἀναγνώστες μας τὴν ἔχουν κρίνει ἀπὸ χρόνια, γιὰ τὸ ἀπὸ χρόνια τυπώνονται κομμάτια τῆς μέσα σὸς «Νουμά». Σήμερα τυπώνουμε τὴν «Ἀφιέρωσι» πὸς μόνον ποιητῆς καὶ γενικὰ καλλιτέχνης σὰν τὸν κ. Χατζόπουλο μὸς πορῶσε νὰ τὴν ἀποδώσει μὲ τὴν ἴσην δύναμιν καὶ ὁμορφίαν.

Τρεμουλιαστὲς μορφῆς ἔρχεστε πίσω
σεῖς πὸς νωρὸς εἶδε ἡ ματιὰ ἡ θολή.
Νὰ δοκιμάσω ἐδῶ νὰ σὰς κρατήσω;
Τρέφει ἡ καρδιά μου ἐλπίδα ἀπατηλή;
Ὅρμάτε! Νὰ μὲ ἀδράξετε ὡς ἀφύσω,
ὡς βγαίνετε ἀπὸ ἀντάρα γύρω ἀγνή;
σπαράζοντας τὸ στήθος ξανανιώνει
στὴ μαγικὴ πνοῇ πὸς σὰς φουντώνει.

Βλέπω εἰκόνες καιρῶν εὐτυχημένων,
καὶ ἀγαπητοὶ ἴσκιοι βγαίνουν μπρός σὰ μιὰ
ἰχθὺ μύθων παλιῶν μισοσβησμένων,
ἀγότη πρώτη καὶ φίλια ξυπνὰ.

ὁ πόνος ξαναξεί, τὸν μπερδεμένο
τῆς ζωῆς δρόμο ὁ θρήνος πάει ξανά,
καὶ μὸς λείπει τοὺς καλοὺς, πὸς γελασμένοι
στὴν εὐτυχία τους, πρὶν μὸς εἶναι χαμένοι.

Ὅσοι τοὺς ἔχον τὰ πρῶτα εἰπωμένα,
τὰ κατόπι τραγούδια δὲ θ' ἀκούν·
τὰ πλήθη πᾶνε πὰ τὰ εὐλογημένα,
ὁμὲ σβησμένοι οἱ πρῶτοι ἀγοὶ σωποῦν.
Ὅ πόνος μὸς ἀντηγεί σὲ πλήθη ξένα
πὸς μὲ τρομάζουν καὶ ὅταν μὸς παινοῦν,
καὶ ὄσους ἔχει ὁ σκοπὸς μὸς εὐχαριστήσει,
ἀκόμα ἂν ζοῦν, σὸν κόσμο ἔχον σκορπίσει.

Καμὸς ξεμαθημένος πὰ μὲ ἀδράζει
κατὰ τὴ σφαῖρα αὐτὴ τὴ μυστικῆ,
τὸ τραγούδι μὸς τώρα τρεμουλιάζει
μὲ ἀπὸ θολὸ σὸν ἄρπα αἰολικῆ
ριγὸς μὲ ἀρπᾶ, δάκρυ σὸς δάκρυ στάζει
καὶ μαλακᾶνε καὶ ἡ καρδιά ἡ σκληρῆ;
ὅ τι ἔχον τὸ θωρῶ μακριὰ σὰ βάθη,
καὶ ζωντανὸ μὸς γίνεται ὅ τι ἐχάθη.

Ὅσο γιὰ τὴν ἔκδοσις—εἶναι μιὰ εὐγλωττὴ ἀπάντησις σὸν κ. Ξερόπουλο πὸς τὸν κατηγορήσε γι' ἂ καλίστητο.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ.

ΧΑΪ ΝΕ

ΤΟ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΟ

Εἶναι βασιλιάς! Γιὰ θρόνον
ἔχει πράσινο βουνόν·
Τὸ βοσκοπούλο. Τὸν ἥλιο
ἔχει στέμμα φωτεινόν.

Καὶ σὰ πόδια του τ' ἀρνάκια
Μπαμπακόστηθοι αὐλοκοί.
Σὰν ἱππότες κορδωμένοι
Τὰ μοσκάκια παρὰ κεῖ.

ἔχει μέσα τὸ παλάτι
Θέατρα καὶ μουσικούς
Κατακάκια, ἀρνὰ καὶ τραγοὺς
Μὲ κουδούνια καὶ μὲ αὐλοὺς,

Κ' ἔλτα καὶ καταρράχτες
Μὲ τὴ γάργαρη λαλιά
Κι' ὄλα γλυκονανουρίζουν
Σιγανὰ τὸ βασιλιά.

Μὲς σὸν ὕπνον του τὸ στέμμα
Βρίσκει ὁ βασιλιάς βαρὺ
Καὶ τὴ νιὰ βασιλίσσά του
Στ' ὄνειρό του λατάρει.

«Τὴν ἀφρόπλαστὴ ἀγκαλιά σου»
Λέει «Ρήγας νὰ χαρῶ
«Μὲς σὰ μάτια σου τὰ πλάνα
Τὰ βασιλεία μὸς νὰ βρῶ».

ΜΙΝΕΡΒΑ